

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТРАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

СЛОВНИК-ДОВІДНИК

з дисципліни

«МОДЕЛЮВАННЯ ОБМІНУ СОЦІАЛЬНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ»

для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»

зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення

усіх форм навчання

Черкаси
2018

УДК 36:316.776] (038)
С48

*Затверджено вченою радою ФГТ,
протокол № 6 від 26.11.2018 р.,
згідно з рішенням кафедри соціального
забезпечення, протокол № 1 від 31.08.2018 р.*

Упорядник Джиквас А.О., викладач,

Рецензент Коломицева О.В., д.е.н., професор

Словник-довідник з дисципліни «Моделювання обміну соціальною інформацією» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення усіх форм навчання [Електронний ресурс] / [Упоряд. : А.О.Джиквас] ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2018. – 16 с.

У словнику-довіднику містяться основні визначення та пояснення, що необхідно знати вивчаючи дисципліну «Моделювання обміну соціальною інформацією» за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення, що допоможуть в освоєнні курсу. Подано теоретичний план дисципліни «Моделювання обміну соціальною інформацією», словник термінів в алфавітному порядку, а також література згідно дисципліни. Для студентів усіх форм навчання.

УДК 36:316.776] (038)

Довідкове електронне видання
комбінованого використання

СЛОВНИК-ДОВІДНИК
з дисципліни
«МОДЕЛЮВАННЯ ОБМІНУ СОЦІАЛЬНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ»
для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення
усіх форм навчання

Упорядник
Джиквас Анна Олексіївна

В авторській редакції

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Інформаційний обсяг дисципліни «Моделювання обміну соціальною інформацією»	5
2. Словник термінів	6
Рекомендована література	15

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Моделювання обміну соціальною інформацією» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за напрямом 232 «Соціальне забезпечення».

Предмет вивчення у дисципліні – вивчення та моделювання соціальних процесів.

Міждисциплінарні зв'язки: передує вивченню фахових дисциплін.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1.**Мета** викладання дисципліни «Моделювання обміну соціальною інформацією» є знайомство студентів з основами моделювання соціальної інформації (даних) у сфері соціального забезпечення.

1.2.**Завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Моделювання обміну соціальною інформацією» є вивчення поняття «соціальної інформатики», «інформаційне суспільство» та прогнозування суспільних показників.

1.3.**В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:**

Мати навички з основ моделювання та опрацювання інформації в сфері соціального забезпечення.

Знати:

- визначення соціальної інформатики;
- методологічні засади соціальної інформатики;
- структуру соціальної інформатики як наукової дисципліни;
- поняття моделювання;
- види та етапи моделювання;
- функції соціально-правового моделювання;
- методи соціально-правового моделювання;
- властивості соціально-правових моделей;
- спосіб прогнозування сфер соціальної роботи вибіркового показників.

Вміти:

- розуміти соціальну інформатику як наукову дисципліну;
- розрізняти особливості соціально-правового моделювання;
- визначити проблеми становлення інформаційного суспільства;
- розрізнити інформаційні та соціальні ресурси;
- застосовувати соціальні мережі з користю та з інформатизацією та сповіщенням суспільства;
- прогнозувати певний показник на майбутнє з використанням архівних даних статистичних джерел.

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальна інформатика як наукова дисципліна

- 1.1. Визначення соціальної інформатики
- 1.2. Методологічні засади соціальної інформатики
- 1.3. Соціальна інформатика в системі наукового пізнання
- 1.4. Структура соціальної інформатики як наукової дисципліни

Тема 2. Особливості соціально-правового моделювання

- 2.1. Поняття моделювання
- 2.2. Види та етапи моделювання
- 2.3. Функції соціально-правового моделювання
- 2.4. Методи соціально-правового моделювання
- 2.5. Властивості соціально-правових моделей

Тема 3. Інформаційне суспільство

- 3.1. Проблеми становлення та розвитку інформаційного суспільства
- 3.2. Основні риси інформаційного суспільства
- 3.3. Інформатизація як глобальний процес

Тема 4. Соціальна динаміка. Вимірювання при моделюванні

- 4.1. Соціодинаміка як науковий напрям
- 4.2. Моделювання електоральних процесів
- 4.3. Проблема вимірювання

Тема 5. Людина в інформаційному суспільстві

- 5.1. Людина й інформаційне суспільство
- 5.2. Людина й інформація
- 5.3. Людина й інформаційне спілкування
- 5.4. Людина в реаліях інформаційного суспільства
- 5.5. Самореалізація особистості в інформаційному суспільстві
- 5.6. Інформаційна культура особистості
- 5.7. Інформаційна безпека в інформаційному суспільстві

Тема 6. Інформаційні та соціальні ресурси

- 6.1. Ресурси суспільства, інформаційний ресурс суспільства
- 6.2. Національні та регіональні інформаційні ресурси. Інформаційне середовище
- 6.3. Інформаційний потенціал, інформаційна технологія
- 6.4. Формування інформаційних ресурсів
- 6.5. Інформаційні послуги та продукти
- 6.6. Інформаційно-пошукові системи
- 6.7. Електронні бібліотеки
- 6.8. Соціальні ресурси

Тема 7. Соціальні мережі

- 7.1. Визначення та призначення соціальних мереж
- 7.2. Методи аналізу соціальних мереж
- 7.3. Соціальні мережі в Інтернеті
- 7.4. Сервіси соціальних мереж

2. СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

А

Аксіологія (від греч. ἀξία – *цінність*) – теорія цінностей, розділ філософії. Аксіологія вивчає питання, пов'язані з природою цінностей, їх місцем у реальності і структурі ціннісного світу, тобто про зв'язок різних цінностей між собою, з соціальними і культурними чинниками і структурою особи.

Аналіз соціальних мереж – один із напрямів структурного підходу, основною метою якого є дослідження взаємодій між соціальними об'єктами й виявлення умов виникнення цих взаємодій.

Б

База даних електронної бібліотеки – організована сукупність блоків інформаційних елементів, представлених на машинних носіях, призначених і придатних для оперативного розв'язання різноманітних задач користувача із застосуванням засобів обчислювальної техніки.

В

Вербальна інформаційна модель (від лат. «verbalis» – усний) – це модель, яку одержують у результаті роздумів, логічних умовисновків. Такі моделі можуть залишатися у мозку людини в мисленнєвій формі або подаватися за допомогою слів усної мови.

Г

Геосервіси – сервіси мережі Інтернет, які дозволяють знаходити, відзначати, коментувати, постачати фотографіями різні об'єкти в будь-якому місці на зображенні Земної кулі з досить високою точністю.

Е

Екстраполяція – це поширення характеристик процесу в даний час на його стан у майбутньому або обчислення за рядом даних визначень певної системи на визначення в інших системах, що перебувають поза нею.

Електронна бібліотека – це розподілена інформаційна система, що дозволяє надійно накопичувати, зберігати й ефективно використовувати різноманітні колекції електронних документів у зручному для користувачів вигляді через глобальні мережі передачі даних.

Електронний документ – це сукупність даних у пам'яті комп'ютера або на зовнішньому машинному носії даних, призначена для сприйняття людиною за допомогою відповідних програмних і апаратних засобів. Електронний документ

може включати текстову, графічну, аудіо- або відеоінформацію, мати лінійну або нелінійну структуру.

Електронна колекція – це множина електронних документів, що мають однотипні формальні ознаки і містять факто-графічну інформацію.

Електронна копія документа – це електронний еквівалент документа, отриманий шляхом оцифровки, тобто перетворення в цифрову (електронну) форму документа, поданого на традиційних (паперових) носіях.

Електронний ресурс – умовна одиниця інформації, що має внутрішню структуру (як просту, так і складну). Кожен ресурс належить до визначеного типу. Між ресурсами можуть бути установлені відносини. Ресурс в Інтернеті – об'єкт, на який вказує посилання; дані, що мають асоційовані з ними URL (універсальний покажчик ресурсу, тобто Інтернет-адресу).

3

Загрози інформаційній безпеці – сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства й держави в інформаційній сфері.

Запит – це формалізований спосіб вираження інформаційних потреб користувачем системи. Для вираження інформаційної потреби використовується мова пошукових запитів, синтаксис якої варіюється від системи до системи.

Знакова інформаційна модель – це модель, в якій властивості та характеристики об'єкта описуються за допомогою певної системи знаків: математичних виразів та рівнянь, фізичних чи хімічних формул, нотних записів, графіків, схем, рисунків, креслень тощо.

I

Індекс Робін Гуда (Robin Hood index), також відомий як індекс Гувера (Hoover index), – це ще один показник нерівності по параметрах, що має зв'язок з кривою Лоренця. Він рівний тій частці параметра в сукупності об'єктів, яку необхідно перерозподілити для досягнення рівності.

Інформатика – комплексна наукова й інженерна дисципліна, що вивчає структуру і загальні властивості інформації, всі аспекти проектування, створення, оцінювання, функціонування комп'ютерних систем оброблення інформації, їх застосування і вплив на різні галузі соціальної практики.

Інформаційна безпека – це стан захищеності потреб в інформації особи, суспільства й держави, при якому забезпечується їхнє існування та

прогресивний розвиток незалежно від наявності внутрішніх і зовнішніх інформаційних загроз.

Інформаційна безпека держави – стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації.

Інформаційна безпека організації – цілеспрямована діяльність її органів та посадових осіб з використанням дозволених сил і засобів по досягненню стану захищеності інформаційного середовища організації, що забезпечує її нормальне функціонування і динамічний розвиток.

Інформаційна безпека особистості – характеризується як стан захищеності особистості, різноманітних соціальних груп та об'єднань людей від впливів, здатних проти їхньої волі та бажання змінювати психічні стани і психологічні характеристики людини, модифікувати її поведінку та обмежувати свободу вибору.

Інформаційна інфраструктура – сукупність центрів і каналів створення, накопичення, збереження, обробки і поширення даних засобами комунікаційних технологій.

Інтерфейс користувача – комплекс програмних засобів, що забезпечують дії користувача із системою. Єдиний інтерфейс користувача для доступу до електронної бібліотеки забезпечує можливість пошуку в базах даних (електронних колекціях), що її складають, за допомогою тих самих засобів у рамках однієї системи, незважаючи на різноманітність цих колекцій.

Інформаційна культура – це вміння цілеспрямовано працювати з інформацією, володіння знаннями й уміннями в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, а також знання юридичних і етичних норм у цій сфері.

Інформаційна модель (у широкому розумінні) — це інформація, що характеризує властивості та стани об'єкта, його взаємозв'язок із зовнішнім світом.

Інформаційна послуга – це отримання і надання в розпорядження користувача інформаційних продуктів.

Інформаційний пошук – це процес віднаходження неструктурованих задокументованих даних та наука про цей процес.

Інформаційний потенціал у широкому розумінні – це накопичений у суспільстві інформаційний ресурс. Інформаційний потенціал у вузькому розумінні – це активізований, уведений у дію інформаційний ресурс засобами інформаційних технологій.

Інформаційний продукт – це сукупність даних, сформована виробником для їх поширення в матеріальній або в нематеріальній формі.

Інформаційна технологія – це процес, що використовує сукупність засобів і методів збирання, обробки й передачі даних (первинної інформації) для одержання даних нової якості про стан об'єкта, процесу або явища (інформаційного продукту).

Інформаційні ресурси – це окремі документи або масиви документів, а також документи і масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, базах даних та ін.).

Інформатизація суспільства – організований соціально-економічний і науково-технічний процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, організацій, громадських об'єднань на основі формування і використання інформаційних ресурсів.

Інформаційне суспільство (англ. *Information society*) – теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі.

К

Квотна вибірка – це вибірка, при побудові якої дослідник прагне відтворити значимі для дослідження пропорції структури генеральної сукупності.

Коефіцієнт Джіні – це статистичний показник, що свідчить про ступінь розшарування об'єктів по відношенню до якої-небудь ознаки, що вивчається (наприклад, по рівню уявлення в інформаційному просторі).

Комп'ютерний вірус – це комп'ютерна програма, яка має здатність до прихованого розмноження.

Комп'ютерне моделювання – це метод вирішення задачі аналізу або синтезу складної системи на основі використання її комп'ютерної моделі. Суть

комп'ютерного моделювання полягає в отриманні результатів на основі наявної моделі.

Крива Лоренця – це графічне зображення функції кумулятивного розподілу. Вона була запропонована американським економістом Максом Отто Лоренцом в 1905 році як показник нерівності в доходах населення. Крива Лоренця – це представлення функції кумулятивного розподілу, в якому акумулюються частки медіаприсутності.

М

Математичне моделювання – метод дослідження процесів або явищ шляхом створення їхніх математичних моделей і дослідження цих моделей.

Матеріальна модель – це модель, яка відтворює геометричні та фізичні властивості об'єкта-оригінала. Вона завжди має реальне втілення.

Мережеве суспільство в Інтернеті – це суспільство, яке ґрунтується на горизонтальних соціальних зв'язках і головну роль в якому відіграють не ієрархічні моделі, а соціальні мережі. Значну роль в формуванні такого суспільства відіграють сучасні комунікації, особливо мережевого типу на зразок Інтернету.

Метадані, метаінформація – «дані про дані», «інформація про інформацію», формалізований опис колекції, документа або об'єкта. Під метаданими розуміють також структуровані відомості про електронний ресурс, що представляють його властивості (або атрибути).

Мешап (від англ. *mash-up* – «змішувати») – концепція побудови веб-застосунків (веб-застосунок – розподілений застосунок, в якому клієнтом виступає браузер, а сервером – веб-сервер) шляхом змішування функціональності різних програмних інтерфейсів та джерел даних. З технічної точки зору мешап – це веб-сайт, який об'єднує дані з кількох джерел в одному сайті.

Модель – це об'єкт-замінник об'єкта оригіналу, що забезпечує вивчення деяких істотних або суттєвих, для цілей конкретного дослідження, властивостей оригіналу.

Моделювання – це багатоплановий метод дослідження реально існуючих предметів, явищ, соціальних процесів, органічних і неорганічних систем. Тому сфери застосування моделювання, по суті, необмежені. Але це зовсім не означає, що моделювання є єдиним і вичерпним методом пізнання, хоча моделювання властиве всякому пізнавальному процесу.

Моделювання в соціології і праві – це науковий метод пізнання соціально-правових явищ та процесів за допомогою відтворення їхніх характеристик на інших об'єктах – спеціально створених з цією метою моделях.

О

Об'єкт запиту – це інформаційна сутність того, що зберігається в базі автоматизованої системи пошуку.

П

Пошук за метаданими – це пошук за якимось атрибутом документа, що підтримуються системою: назва документа, дата створення, розмір, автор і т. ін.

Пошукова система – це програмно-апаратний комплекс із веб-інтерфейсом, що надає можливість пошуку даних в Інтернеті.

Принцип нелінійності – це такий пізнавальний прийом в теорії права, при якому представляється можливим визначити негативну і позитивну спрямованість юридичних процесів і їх стан у відкритому правовому середовищі, де процес динамічного розвитку наукового пізнання виникає в напрямку найбільшої свободи вибору, сам процес не зворотний, в нього вступає вся система елементів теорії права цілком, і який би шлях розвитку ні був обраний, він завжди залишається незалежним від інших модельних шляхів розвитку.

Прогнозування – процес передбачення майбутнього стану предмета чи явища на основі аналізу його минулого і сучасного, систематична інформація про якісні й кількісні характеристики розвитку цього предмета чи явища в перспективі. Результатом прогнозування є прогноз – знання про майбутнє і про ймовірний розвиток сьогочасних тенденцій.

Прогноз – це особливий різновид наукового передбачення. Прогнозування не передбачає вирішення проблем майбутнього, його завдання інше – допомогти науковому обґрунтуванню планів і різних заходів.

Проектування – відповідальний етап соціального управління, що вимагає знання законів суспільного розвитку. Воно не повинно спиратися на суб'єктивні побажання і прагнення людей, якими б добрими намірами вони не супроводжувалися.

Р

Редукціонізм (від лат. *Reductio* – повернення) – методологічний принцип, відповідно до якого складні явища можуть бути повністю пояснені за допомогою законів, притаманних явищам більш простим (наприклад, соціологічні явища підпорядковуються біологічним або економічним законам).

Репрезентативна вибірка – це представницька частина об'єктів дослідження, що має в цілому такий же статистичний розподіл спостережуваних характеристик, як і генеральна сукупність. Репрезентативна вибірка забезпечує результати дослідження, досить близькі до тих, які були б отримані, якби дослідження проводилося в масштабі генеральної сукупності.

С

Самоактуалізація – безперервна реалізація потенційних можливостей, здібностей і талантів, як звершення своєї місії, або покликання, долі тощо, як невпинне прагнення до єдності, інтеграції чи внутрішньої синергії особистості.

Самореалізація – прагнення людини до якомога повнішого виявлення і розвитку своїх особистісних можливостей.

Семантична модель – формалізоване представлення значимих (семантичних) одиниць предметної області і структури значимих зв'язків між ними.

Синергетика (від грецького συν – «спільно» і еρως – «діючий») – це міждисциплінарний напрямок наукових досліджень, завданням якого є вивчення природних явищ і процесів на основі принципів самоорганізації систем.

Соціальне – це сукупність певних рис та особливостей суспільних відносин, інтегрована індивідами чи спільнотами у процесі спільної діяльності в конкретних умовах, яка виявляється в їхніх стосунках, ставленні до свого місця в суспільстві, соціальних явищ і процесів. Соціальне проявляється скрізь, де дія однієї людини зіставляється з дією іншої.

Соціодинаміка як наука – розділ соціології, присвячений кількісним методам моделювання взаємин, як між індивідами, так і між громадськими структурами, групами.

Соціальна інформатика – наукова дисципліна, в якій вивчається комплекс проблем, пов'язаних з перебігом інформаційних процесів в соціумі та його інформатизацією. Соціальна інформатика розглядається як наукова база інформаційного суспільства, що зароджується.

Соціальна динаміка - це сукупність процесів функціонування, зміни і розвитку суспільства та його соціальних структур.

Соціальна мережа – це соціальна структура, утворена індивідами або організаціями. Соціальна мережа відображає різнопланові зв'язки між ними

через різноманітні соціальні взаємовідносини, починаючи з випадкових знайомств і закінчуючи тісними родинними вузами.

Соціальний моніторинг – це спеціально організована, розгалужена система безперервного та оперативного отримання, обробки, зберігання та первинного аналізу даних про найактуальніші явища та процеси, що відбуваються в суспільстві. Здійснення соціального моніторингу є неможливим без теоретичної та технічної складових процесу дослідження, що забезпечують його цілісність та ефективність.

Соціально-правове проектування – це специфічна діяльність, пов'язана з науково обґрунтованим визначенням варіантів розвитку соціальних процесів і явищ та з цілеспрямованою докорінною зміною конкретних соціально-правових інститутів.

Служба соціальних мереж – це веб-сайт або інша служба у Web, яка дозволяє користувачам створювати публічну або напівпублічну анкету, складати список користувачів, з якими вони мають зв'язок та переглядати власний список зв'язків і списки інших користувачів.

Сучасні інформаційні технології – це сукупності методів, засобів і прийомів, що використовуються для забезпечення ефективної діяльності людей в різноманітних виробничих і невиробничих сферах. Отже комп'ютери разом з усім програмним забезпеченням, засобами зв'язку, мережами і т. ін. є засобами діяльності людей.

Т

Теледоступ – віддалений доступ, доступ до програм і даних з віддаленого терміналу через канали і засоби зв'язку.

Точність пошуку (*Precision*) – визначається як відношення числа релевантних документів, знайдених інформаційно-пошуковою системою, до загального числа знайдених документів.

Ф

Формалізація – це подання змістовної сфери права у вигляді цілісної формальної системи.

Форум - це форма спілкування є розвитком ідеї телеконференцій. Повідомлення користувачів у форумах групуються по темах, які задаються, як правило, першим повідомленням.

Х

Хакерами (від англ. *to hack* – рубати) назвали особливий тип комп'ютерних спеціалістів.

Ш

Шлях між вузлами – це послідовність вершин і ребер, що з'єднують дві вершини. Відстань між вузлами – кількість кроків, які треба зробити, щоб добратися по ребрах від однієї вершини до іншої. Вершини в графі можуть бути з'єднані безпосередньо або пов'язані через інші вершини.

А

Adware – програми, які під час своєї роботи виводять на екран рекламні стрічки – банери, що уповільнюють роботу операційної системи.

С

Spyware – програми, які без вашого дозволу надсилають комусь інформацію про те, що ви робите у Інтернеті (зазвичай, у рекламних цілях).

W

Wiki-сервіс – це сайт, що дозволяє своїм відвідувачам редагувати матеріали, що вже на ньому розміщені, створювати посилання на інші сторінки, створювати свої сторінки (на вікі вони називаються статтями), обговорювати статті.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Варчук Т.В. Теория виктимологического моделирования и ее развитие в криминологической науке и практике предупреждения преступности: автореферат дис. ... доктора юридических наук: 12.00.08 / Московский университет МВД России. – Москва, 2013.
2. Губанов Д.А., Новиков Д.А., Чхартишвили А.Г. Модели репутации и информационного управления в социальных сетях // Математическая теория игр и ее приложения, 2009. – № 2. – С. 14-37.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
4. Ермаков Н.С., Иващенко А.А., Новиков Д.А. Модели репутации и норм деятельности. М.: ИПУ РАН, 2005. – 67 с.
5. Ефремов, О.В. Социальные аспекты современных компьютерных технологий: учебное пособие / О. В. Ефремов
6. Жалдак М.І. Деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі і педагогічному університеті. "Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання". Випуск 9. Науковий часопис. – Київ.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2005. – С. 3-14
7. Канчурина А.А. Модель виктимности / А.А. Канчурина, М.С. Матусевич, О.В. Шатровой // Молодой ученый. – 2013. – № 9. – С. 306-307.
8. Ковальчук А. Практика и секреты заработка в Интернете. Управление репутацией // Выпуск 30, 2012.
9. Колин К. К. Социальная информатика как наука и учебная дисциплина / К. К. Колин // Информатика и образование. – 2006. – № 6.
10. Колин К. К. Социальная информатика: Учебное пособие для вузов. – М.: Академический Проект; М.: Фонд «Мир», 2003. – 432 с. – (Gaudeamus).
11. Михайлов А. И. Научные коммуникации и информатика / А. И. Михайлов, А. И. Черный, Р. С. Гиляревский. – М.: Наука, 1976. – 435 с.
12. Новиков Д.А., Чхартишвили А.Г. Теория управления организационными системами – М.: Синтег, 2002. – 227 с.
13. Новиков Д.А. Теория управления организационными системами. 2-е изд. – М.: Физмалит, 2007. – 584 с.
14. Расторгуев С.П. Информационная война. Проблемы и модели. Экзистенциальная математика. – М.: Гелиос АРВ, 2006. – 240 с.
15. Ривман Д.В. Криминальная виктимология. – СПб.: Питер, 2002. – 304 с.
16. Смирнов И.Н. Социально-философские проблемы информатики // Вопросы философии. – 1986. – №10. – С. 48-60.
17. Соколов, А.В. Эволюция социальных коммуникаций /А.В. Соколов. – СПб, 1995.
18. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів/ За заг. ред. д-ра філол. наук. проф. В.В.Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2006. – 1008 с.

19. Урсул А. Д. Социальная информатика: две концепции развития / А. Д. Урсул // Научно-техническая информация. Сер. 1. – 1990. – № 1. – С. 2 – 8.
20. Brown T.A. Nonlinear Politics // Chaos Theory in the Social Sciences / Eds. L.D. Kiel, E. Elliot. Ann Arbor.: The Univ. Of Michigan Press. 1996. P. 119-137.
21. Burbary K., Cohen A. A Wiki of Social Media Monitoring Solutions // (on-line: <http://wiki.kenburbary.com/>)
22. Roberts P.W., Dowling G.R. Corporate reputation and sustained superior financial performance // Strategic Management Journal, 2002. – 23. – № 12. – P. 1077–1093.